Ціна 30 сот.

КРАКІВСЬКІ ВІСТИ

Народній часопис для Генерального Губернаторства
Krakauer Nachrichten
Ukrainische Volkszeitung
für General-Gouvernement
ЧАСОПИС ВИХОДИТЬ ДВІЧІ В ТИЖДЕНЬ, В СЕРЕДУ І СУБОТУ, В ГОД. 6. ВЕЧЕРОМ.

Адреса Редакції і Адміністрації: KRAKAUER NACHRICHTEN. KRAKAU, Karmeliterstr. 34, II.
Чекове конто (PSchA): Nr. 2148, (Ukrainischer Verlag G. m. b. H. Krakau).
Телефони:
Дирекція Видавництва 137-42
Редакція і Адміністрація 230-39
Друкарня 102-79
ВІДДІЛИ: Холм: Люблинська 26. Ярослав: Головна 19. — Сянік.
ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно 2.50 зол., квартально 7.50 зол., півпічно 15.00 зол.
Ціна поодинокого числа 30 сот.

Ч. 30. Краків, 21. квітня 1940. Рік І.

Преосвященний Д. Ніярадій помер

В останній хвилині дійшла сумна і болюча вістка, що в Югославії ненадійно помер на удар серця Преосвященний Кир Д. Ніярадій у 66-ому році життя, загально відомий та люблений крижевацький епископ для українців в Югославії. Своєю невтомною діяльністю на становищі крижевацького епископа для українців в Югославії і на становищі Апостольського Адміністратора в Хусті для Карпатської України здобув собі Преосвященний Кир Д. Ніярадій велику пошану серед українського громадянства. Нехай буде Вічна Память діячеві на церковній ниві та Великому Громадянинові.

Перша мистецька вистава в Сяноці

Заходом музейного т-ва »Лемківщина« в Сяноці влаштовують першу українську мистецьку виставу у княжому городі Сяноці у днях від 23. квітня до 2. травня ц. р. У великій салі »Просвіти« в Сяноці розміщено 261 експонатів: образів-картин і ґрафіки двох загально відомих українських мистців: проф. Льва Ґеца і проф. Петра Обаля. Вистава відкрита щоденно від год. 10-ої рано до 5-ої год. пополудні. Дбайливо зладжений каталоґ і низький вступ (від 50 сот. до 1 зол.) дасть змогу оглянути широким верствам українського громадянства цю дійсно гарну і вартісну

Безуспішні атаки і нові втрати англійців

= Берлін. Начальна команда німецької армії повідомляє: День 12. квітня минув у Данії спокійно. В Норвеґії німецькі війська поширили занятий простір біля Нарвік, занявши місцевість Евенес та простір біля Осльо, занявши Драммен (40 км. на схід від Осльо) і Айдсвальд (70 км. на північний схід від Осльо). Норвежські частини розброєно.

Біля Дронтгайму відбито переможно атаку британських літаків. В пополудневих годинах легкі частини британської фльоти намагалися безуспішно вдертися до порту у Дронтгаймі. Також напад британських торпедових літаків не вдався. Норвежські надбережні батерії біля Дронтгайм перенято й приготовано до оборони.

Німецька воєнна маринарка продовжувала свої операції. Біля Нарвік затоплено два англійські контрторпедовці. 12. квітня ескадра німецьких бомбовиків заатакувала вечором ворожі воєнні кораблі у віддаленні 200 км. на північний захід від Дронтгайму. Німецькі бомби ушкодили одну англійську авіоматку та один важкий кружляк.

Великий морський бій

= Берлін. Начальна команда німецької армії повідомляє: Німецькі контрторпедовці під командою контрадмірала Бонте, що забезпечували десант і першу акцію німецьких військ у Нарвік, звели останніми днями з допомогою підводних човнів і літаків важкі бої з англійськими морськими силами, що багато разів намагалися вїхати до пристані. В суботу, 13. квітня, вполудне, ворог виконав нову атаку у великому стилі. З цією метою вжив він ескадри з двох панцирників, авіоматок, кружляків і численних контрторпедовців. Не зважаючи на те німецькі контрторпедовці перейшли до наступу проти переважаючих сил ворога. У часі тих важких боїв сили німецької маринарки і летунства викликали пожежу на британському контрторпедовці „Косак", що осів на мілині. Контрторпедовець „Есцімо" й дальші ворожі контрторпедовці ушкоджені.

Загального білянсу втрат ворога і власних не вдалося досі точно устійнити.

Важкі одиниці воєнної маринарки забезпечували підчас останніх операцій акцію висаджування німецьких військ на беріг у норвежських портах. Вони відбили 9. квітня атаку важких британських боєвих одиниць, при чому ушкодили британський боєвий кружляк „Реновн". Німецькі важкі морські одиниці не мають ніяких втрат.

У Дронтгайм, Берґен, Ставанґер і Христіянзанд день минув спокійно. І тут німецькі оборонні позиції розбудовано і зміцнено. В районі Осльо німецькі війська посуваються безнастанно в північно-східньому і західньому напрямі. М. ін. обсадили вже Зарнсборґ і Аскім. В Гайштадтмен 100 старшин і 1500 вояків норвежської армії зложило зброю.

Німецький підводний човен сторпедував на півночі від шотляндських островів один кружляк кляси „Глезґов". Ескадри німецьких підводних човнів знищили в Скаґераку 3 ворожі підводні човни.

—о—

Значіння сільсько-господарської організації

Сянік, квітень 1940.

В першу черґу треба зясувати собі, чи потрібна нам така орґанізація, як „Сільський Господар"? Теоретично мабуть ніхто тому не заперечить. Цеж самозрозуміле. Нарід на 87 відсотків хліборобський, хиба мусить вчитися господарювати. Цеж його ремесло. Але це теоретично. На ділі, ще далеко не всі здаємо собі справу з того, якою важною, просто першорядною справою є орґанізація і наука господарства для нашого села. Недоцінюємо цього, і то інтеліґенція і частенько само селянство. Селяни дуже часто є тієї думки, що все їх лихо в малій кількости землі. Здається їм, що якби господар мав замість два-три морґи, 10 чи 15, то все булоби добре.

Тієї думки переважно є й інтеліґенція й тому у своїх роботі над піднесенням села, господарську освіту й організацію залишає на останньому пляні. Трапляється і таке, що коли агроном просить допомоги у праці у Хліборобському Вишколі Молоді, почує відповідь, що молодь вже така занята ріжними загально-освітніми та спортовими справами, що краще справи господарські відложити на пізніше... Що їм з того прийде, додають наче для виправдання, землі в них мало і така лиха, що сяк-чи так великої користи з цієї науки не буде.

Але так думати можуть тільки ті, які не розуміються на господарських справах. Саме тому, що цієї землі у нас дуже мало, що не всюди вона однаково добра, треба над нею як найстаранніше працювати, щоб з тих двох-трьох морґів мати тільки або й більше прибутків як батьки, діди наших господарів, мали із своїх 10—15-ти.

Чи це можливе?

Безумовно так! Досвід культурних, добре загосподарованих країн каже, що малі а то й карлуваті, добре ведені господарства, можуть дати кращі прибутки як середні а то й більші. Знаємо, що в високо культурних краях як у Бельгії, Данії, де голод на землю не менший ніж у нас, селянство живе куди краще, культурніше, достатніше як наше. Є країни, в яких господарські умовини куди гірші від наших, де землі мало та ще й гірська, камениста як ось у Швайцарії, або багниста як у Фінляндії, а про те хто смівби порівняти положення й життя нашого селянства з тими? Виходить, що наше село не тому бідне, занедбане і незважаючи на вроджені великі здібности народу не дорівнює іншим культурним народам, що воно мало-земельне, але в першу черґу тому, що ті, що над нами сотні літ панували не дбали а то й перешкаджали тому, щоб наш нарід орґанізувався й просвічувався навіть господарсько, тому то ми й тої крихти свободи не використовували якслід, щоб якнайбільше здобути на господарському полі. І то всі і селяни й інтеліґенція. Ось чому стан наших господарств куди гірший, ніж у наших обставинах мігби був бути. Про це переконається кожний, хто тільки відкритими очима гля-

не кругом себе. Нарікаємо на голод землі. Але придивіться кілько в нас неужитків на кожньому місці. Чи це пасовиська, ці тисячі моргів пустарів вкритих мохами мов кожухами, засіяні камінями, кертовинням, наїжені ялівцями, терниною, глогами? Чи це сади ці замуравлені кусні найкращої землі біля хат, на яких сторчать на пів сухі оброслі „вовками" дикі груші чи яблінки? Чи це господарські обістя, що потапають в гноях, болотах, кропивах, лопухах, лободах, замість в гарних садках, ярнинних городах, квітниках?

І так воно є не тільки на селянських ґрунтах, але й на парохіяльних, що у нас заступають велику посілість й повинні бути зразковими господарствами для свого села. Як марнується через невідповідне плекання худоба, безроги, кури про це нічо й казати. Хто цікавиться, хай загляне у ці задушливі, брудні темні місця каторги, що у нас звуться стайнями, курниками... Над тим усім слід нам поважно застановитися. Німецька влада не тільки не боронить нашим господарям орґанізуватися, не боронить молоді вчитися, а просто жадає цього. Читайте розпорядки щодо постачання різних продуктів, накази використання кожнього клаптика землі, директиви щодо управи потрібних під цей час господарських, промислових рослин. Чи дасть тому раду наше село без фахової поради свого агронома, господиня без своєї інструкторки? Не забуваймо ще й те, що одиноко „Сільський Господар" як станова орґанізація українських селян, має право заступати й боронити господарських інтересів села, управильнювати постачання худоби й ріжних продуктів сільсько-господарських, управи й погноювання поля, постачання відповідного насіння і т. д.), тоді може краще зрозуміємо, яку велитенську ролю мусить відограти у нас така орґанізація, якою є для села „Сільський Господар". Якщо ми не приложимо до її праці своїх рук, зробить це хто інший, але зробить так, як уважатиме за відповідне, без огляду на наші національні потреби й інтереси. Ось чому крайна пора помогти „Сільському Господареві" взяти у свої руки цю найважнішу ділянку життя нашого народу.

О. Кисілевська.

Край у поклоні Шевченкові

В РОКОВИНИ СМЕРТИ ҐЕНІЯ Т. ШЕВЧЕНКА.

Дя 17. березня ц. р. громадяни села Ростоки пов. Холм відсвяткували память Т. Шевченка, який ціле своє життя посвятив на службу для свого поневоленого народу. Свою волю „спомянути ґенія незлим, тихим словом" виявила шкільна дітвора української школи і молодь с. Ростоки. Заповітом „Як умру то поховайте" розпочато свято. У промові, яку виголосив Д. Чмир, зясовано, ким був для українського народу Т. Шевченко і яке велике значіння для нас мають його твори. Гарно відспівано пісні: „Учітеся", „Сонце заходить", „За байраком байрак" та „Реве та стогне Дніпр широкий". Дітвора першої і другої кляси відспівала „Чом, чом, чом..." та „Україно, о люба ненько", а третьої і четвертої кляси відспівала „Садок вишневий" і „Ти, юначе". З глибоким відчуттям віддеклямували Олесь Слівицький „Мені однаково", В. Красун „Посланіє", Остапюк „Бенкет у Чигирині", та Анна Липа „Тополю". Свято закінчено відспіванням національного гимну. Зібрано 5.— зл. на національний фонд. Село Ростока могло б далеко краще розвиватися, якщо б старше громадянство краще ставилося до освітнього життя.

БОНАРІВКА В ПОКЛОНІ КОБЗАРЕВІ.

Українські орґанізації села Бонарівки, пов. Ряшів, відсвяткували 10. березня ц.р. роковини Т. Шевченка окремим святочним концертом, що відбувся в театральній салі чит. „Просвіта". Не зважаючи на непривітню погоду, салю виповнило вщерть місцеве громадянство, старші і молодь. Концерт випав якнайкраще, а на цей успіх склалася дібрана програма та гарна оригінальна декорація сцени. Концерт розпочався традиційним „Заповітом", після чого виголосив гарну промову О. Клюфас про силу Шевченкового слова. На дальші точки зложилися пісні, „Думи мої", „Розрита могила" й ін., що їх відспівав місцевий хор під управою Костя Лиска; зворушлива деклямація й сольоспів Ярослави Ленартович, доньки місцевого управителя школи; виступ малого Богдана Пащака, що з дитячою гордістю і зрозумінням віддеклямував „Суботів" та вкінці вистава місцевих школярів „Дитяча присяга", яка здобула признання очевидців-батьків. Концерт закінчено національним гимном.

Гість.

СЕЛО ЗАКАНАЛЛЯ ПРОРОКОВІ УКРАЇНИ

Підляшське село Заканалля відчуло на собі теж усі ці »блага« ляцького панування, що й інші села. Ще в початках володіння, забрано нам церкву, опісля знищено каплицю; українців всякими силами перетягали на римо-католицизм, тощо. Але з розвалом Польщі все змінилося. Правда, що довго заканальці не могли віджити. Ворожа польська пропаґанда ще тримала їх у страху. Але побачивши, що ляцькі погалоски неправдиві, село отряслося і почали відроджуватися. Заходом рухливіших осіб засновано кооперативу. Вже більше ніж 2 місяці є українська школа в осаді Константинові, куди заканальці посилають своїх дітей. Заходом української школи відсвятковано Шевченківські роковини. В перше від появи »Кобзаря« тутешнє українське громадянство відсвяткувало память Т. Шевченка. Свято пройшло з повним успіхом. Промови, деклямації, співи шкільної дітвори зробили на присутніх велике враження. Гарно випала дитяча сценка п. н. »Тарас Пастушок«. Відспіванням національного гимну закінчено це свято перше того рода у Заканаллі. Українське громадянство своєю масовою участю дало доказ зрозуміння для великих роковин.

Місцевий.

РОЗБИТІВКА — КОБЗАРЕВІ.

Село Розбитівка, більського повіту на Підляшші, відсвяткувало 17. березня ц. р. 100-ті роковини появи Шевченківського »Кобзаря«. Від непамятних часів вперше зложила Розбитівка поклін Кобзареві — Шевченкові. Це на Підляшші — досі щось нечуване. Численно зібралися мешканці цього села у просторому шкільному будинкові, де й не бракувало наших братів по крові рим.-католиків, яких є в селі кілька родин. Реферат про Т. Шевченка виголосив місцевий учитель І. Стриганин. Молодь відспівала ряд пісень, як: »Заповіт«, »Реве та стогне...«, »Ой у лузі...«, »Бодрітесь брати...« »Ой, видно село...« й ін., які переплітано деклямаціями школярів одягнених у національні підляшські строї. Зверги шкільна дітвора відспівала вязанку пісень, теж переплітаних деклямаціями. Свято закінчено сценічною картиною »Тарас — пастушок«.

Помітне враження зробила поважна скількість пісень, що їх відспівала молодь і школярі в національних строях. Підляшшя дихає новим життям.

Стрибожич Ігор.

КОНЦЕРТ У ЧЕСТЬ Т. ШЕВЧЕНКА У КРИНИЦІ - СЕЛІ.

У Криниці селі під проводом місцевого учительства заложено кооперативу і чит. »Просвіти«. Старші і молодь радо горнуться до праці в читальні. Дня 7. ц. м. відбувся концерт у честь Т. Шевченка. У програму ввійшла промова управителя школи — голови читальні, хорові продукції і деклямації. Молодь виступила в народніх строях. Саля була виповнена вщерть. Концерт закінчено національним гимном. Всі верталися додому вдоволені, що змогли вперше віддати поклін Т. Шевченкові. Співпраця села з учителями видає гарні плоди. А до цього причиняється згода й однодумність провідників села. На свята приготовляють виставу »Пісня Бескиду«.

Присутній.

Зубенське відживає

На самій граничній смузі Середнього Бескиду, що починається Лупківським провалом кінчиться Ужоцьким провалом, на височині 584 м. прилягло до нагих вершків Бескиду невеличке українське село, бо ледви 67 хат, Зубенське. Селяни Зубенського здебільшого хлібороби. По світовій війні Зубенське було під сильними впливами москвофільського „йорчика".

Аж прийшла довго вижидана війна й розправа з ляхами. — Зубенське перше віджило. Хоч була велика пропаґанда місцевих і лупківських несвідомих одиниць за виїздом, ніхто з Зубенського не покинув своєї прадідівської землі, зрошеної кровю і потом своїх предків. Зубенці відчули зов крови свого князя Ярослава Осьмомисла й кинулись до праці. І так з початком січня повстала в Зубенськім хліборобсько-споживча кооператива „Єдність", щадничa збірниця Українбанку в Сяноці, перша в цьому районі, засновано чит. „Просвіти" й кружок „Сільського Господаря". Праця кипить. Хоч не всі ще односельчани приступили до зорганізованої праці, бо мала горстка несвідомлених все ще здержує деяких людей від вступлення до карних рядів працівників. Та ми всі віримо, що з Воскресенням Христовим і вони, ці блудні сини, вернуться до своєї української громади. Ми віримо, що з Воскресенням Христовим і Лупків, ця остання „твердиня" кацапщини воскресне і повстане в нас нове життя, воскресне минуле Ярослава Осьмомисла, княззя нашої Лемківщини.

Лемко.

Homo politicus

Причини упадку Польщі

Демократія чи totalізм, держава національностей чи однородно національна?

8)

Права передруку й перекладу застережені.

20 літ існувала Польща і 20 літ тривали експерименти над державою, та всіми народами, що в ній жили. Нещастям Польщі було вічне наслідування чужих зразків: наслідування кепське та серед умовин, які — очевидно — були цілком інші. Гіпер-демократія первісного періоду польської держави спіралася на взорі „сестриці Франції" (улюблений польський вислів), при чому поляки забували ту „дрібничку", що французи при всьому партійницькому розпорошенні мають почуття державного патріотизму, що його у поляків заступав лише патріотизм національний. Те наслідування Франції поширювалось теж на поняття держави і народу: тому, що французи утотожнюють ці два поняття — утотожнювали їх і поляки. Коли ж III. Німеччина висунула гасло „одна держава, один нарід, один вождь" — почала захоплюватись цим гаслом польська ендецька й оенерівська молодь, а за ними й увесь ОЗОН. І знову забували всі поляки про такі маленькі ріжниці між Польщею і Німеччиною, як 1) національний склад обох держав та 2) присутність там і відсутність тут — вождя. У практиці наслідування чи то взору французького чи німецького доводило у Польщі до карикатурних відносин, які найяскравіше проявлялись саме в останньому періоді існування Польщі, коли ми раз-у-раз слухали про „30-міліонову польську націю" та про „начального вождя", як про вождя того „30-міліонового народу".

Було річчю подиву гідною, як поляки (вся державна верхівка і ціле польське громадянство без ріжниці партій і ґруп) легковажили собі *національну статистику держави* і як її підтягали під *теорію національно-однородної держави*. Було теж подиву гідною річчю, як під цим оглядом абсолютно все польське громадянство, ввесь польський нарід просякав теорією Романа Дмовського про *„паньство народове"*.Польське „вождівство" приняло форми т. зв. елітарного принципу, який мав ніби проявлятися практично в двох установах: 1) у польському сенаті, якого виборча ординація з 8. VII. 1935 була збудована на елітарному принципі та куди президент покликував 32 сенаторів зпоміж „еліти" громадян, і 2) в ОЗОН-і чи пак його орґанізаційній верхівці, що її покликував шеф ОЗОН-у, вибираючи її зпоміж найвизначніших членів. Як воно у практиці виглядало — ми вже згадували про це вище: з таким Медзінським, як маршалом сенату і такими членами начальної управи ОЗОН-у, як ославлений Войцеховський, директор „Газоліни", колишній ендек Здзіслав Шталь, колишній корфантівець ксьондз Шидельський та інші. Елітаризм заступив демократичну рівність. До еліти автоматично зараховувались усі колишні леґіоністи. Через те тих леґіоністів було щороку більше: не тільки смерть не зменшувала їхніх рядів, але вони щораз ще родились, так, що у 1939 році були в Польщі й 30-літні леґіоністи, себто такі, які в часі вимаршу „1-ої кадрової" мали літ 5! Виказували це наглядно щорічні з'їзди леґіоністів, із щораз більшою скількістю учасників. На одному з останніх таких з'їздів, що відбувся у Кракові, одна ґрупа учасників відвідала „палату преси", чи пак будинок „ІКЦ". Перед будинком відфотоґрафували леґіонових гостей, але зараз після фотоґрафії один із них приступив до одного з редакторів „ІКЦ" і заявив: „перестерігаю вас, щоб ви цієї фотоґрафії у ґазеті не поміщували, бо зпоміж присутніх добра половина ніколи у леґіонах не служила". Коли ж повстав ОЗОН і до ОЗОН-у почала напливати масово та сама братія, що колись була у ББ, елітарний принцип взяв остаточно у лоб. Він залишився лише у розумінні національному: приналежність до польської нації давала автоматично певнішу позицію у державі, дарма, що конституція признавала всім громадянам рівність перед правом. У деклараціях ріжних озонівських достойників та цілих орґанізаційних прибудівок тієї партії казалось виразно, що „польський нарід є господарем у польській державі". У практиці ця теза виглядала не тільки так, що польські громадяни непольської національности були в головного льокатора субльокаторами без права випровадитись, але й просто, що громадянин-поляк утотожнював себе з державою. Держава перестала бути твором, що на нього має складатися територія, населення та влада; держава в понятті не тільки пересічного поляка, але великої частини польської публіцистики і більшої частини польського політично зорганізованого громадянства була *орґанізацією самих поляків*, яка не потребувала зовсім рахуватися з тими, що в тій орґанізації знайшлись наслідком польських експансивних воєн. Перекладене на мову щоденної практики значило воно те, що кожний поляк-урядовець заступав інтереси не держави, тільки одної польської нації. Кожний польський урядовець почував себе польським патріотом, але в ендецькій інтерпретації патріотизму, себто, що до обовязку польського патріота належить нищити всіх неполяків. Коли ж прийшло ще по наказу згори „усполечнене" урядовців, кожний урядовець на державній посаді почував себе діячем, покликаним „боронити польщину".

Через те сторона-неполяк була у кожній польській державній та самоуправній установі згори наражена на шикану, на ворожий підхід державного чи самоуправного кацика за бюровим столом. Поляки не могли зрозуміти, що держава це надрядна установа та що інтерес держави з ріжнонаціональним складом громадян не може покриватись з інтересом одної нації. Вони не розуміли, що державний апарат мусить бути обективний у трактуванні всіх громадян. Запрягши адміністраційний апарат до воза тільки польських національних інтересів — польська державна верхівка тим самим немов автоматично відштовхувала і насторожувала всіх громадян-неполяків проти держави. Не було в Польщі боротьби між окремими народами, боротьби природної і неминучої, коли йде про експансивність панівної нації та самозбережний змисл і розвоєві тенденції національних меншин. Не було теж держави у ролі судді, що вирішує суперечки і нормує суперництво народів, які складаються на ціле населення. Держава сама була стороною, яка вела боротьбу і тому атаки меншин, які повинні були б звертатись проти поляків, як народу, ішли безпосередньо проти держави. Довготревала чи радше безупинна боротьба за зміну конституції і такого її виконного розпорядку як виборча ординація, спричинила появу цілої величезної літератури на тему державного устрою. Але в цілій повені книжок і брошур, що появились у цій ділянці, можна назвати хіба тільки одну одніську книжку проф. Ольґерда Ґурки п. н. „Держава і нарід", де він перестерігав перед утотожнюванням держави з одним тільки народом тоді, коли населення держави ріжнонаціональне. Очевидно, що саме така книжка не мала ніякого успіху, ніякого відгуку у польському громадянстві, яке було виховуване у дусі найпримітивнішого і найбільш фанатичного шовінізму. Більша частина преси зовсім книжку Ґурки промовчала, тимбільше, що автор зробив себе серед своїх земляків страшенне непопулярним, бо виказав (як це раніш зробив уже наш Липинський), що „Огнем і мечем" Сєнкевича кишить від історичних фальшів і з погляду національно-політичної дидактики є лектурою шкідливою...

Однаково теорія польського елітаризму, як і теорія „паньства народовеґо" — тісно зазублювались за *національну проблему у Польщі, за меншинну політику.* І хоч про меншиневу політику та про самі меншини говорилось у Польщі щораз менше, хоч назверх Польща називалась „державою 30-міліонового польського народу" і хоч поляки самі щораз більше вірили, що поза ними та ще й хіба дрібною жидівською меншиною ніяких інших національних меншин у Польщі „нема", проте *всі устроєві зміни й переміни у Польщі та все польське законодавство було творене під кутом польського націоналістичного ексклюсивізму, зверненого проти громадян непольської національности.* Назверх залишено лише статті 109—111 конституції, як атут закордонної політики, хоч від 13. IX. 1934 р., себто дня одностороннього виповідження договору про охорону меншин з 28. VI. 1919 (про що ще буде мова окремо) офіціяльно Польща не допускала інґеренції ніяких чужинецьких чинників до своїх „внутрішніх" справ. Ми вже згадували, що й за часів демократичної соймовладі демократія у Польщі кінчалася там, де зачиналась дискусія над національною політикою: докази з ділянки законодавства з тих часів наведемо окремо, коли будемо ближче приглядатись польській меншиневій політиці. Тут зазначимо тільки, що таксамо, як перед травневим переворотом польська соціяльна-демократія завжди йшла на компроміс з ендецією, продаючи їй ресорти, звязані з меншиневою політикою, таксамо після травневого перевороту ББ і ОЗОН переймав від ендеції ввесь ідеольоґічний баляст та всі практичні вказівки, коли річ ішла про політику проти національних меншин. З цілою рішучістю треба ствердити, що всі атаки польської ендеції на пілсудчиків (ББ і ОЗОН) за те, що буцім то ці останні „потурають" національним меншинам, заключують з ними „угоди" і т. д. — це була лише свідома і плянова тактична гра, оперта на фальші і брехні, гра, з якою зрештою мовчки погоджувався післятравневий режім: ця гра мала на меті тримати у стані вічної мобілізації все польське громадянство і вічно шантажувати уряд та ввесь державний апарат „волею народу", щоб тим легче уможливити цілому режімові його протименшиневу акцію. Угода ґен. Сікорського, пізнішого ворога післятравневого режиму, з пок. Антоном Васильчуком у 1922 році, і угода Станислава Грабського з жидами (Леоном Райхом) у 1925 р. і „нормалізація" уряду Славека-Косцялковського з 1935 р. з УНДО-

Церковне питання у б. Польщі

I.

Колишня польська держава, що розпалася у вересні 1939 р. безпосередньо під могутнім ударом німецьких військ, творила не тільки національну, але і віроісповідну мозаїку. Постанови обох її конституцій формально »архидемократичної« з 17. березня 1921 р. і авторитарно-президентської з 23. квітня 1935 р. проголосили справді рівні права для всіх громадян без огляду на їх національну, віроісповідну чи расову приналежність, але в практиці не виконали цього зовсім. Щож торкається розвязки національного питання, найбільше пекучого питання, не поробили навіть ніяких поважних заходів для його розвязки. Всупереч дійсности, яка вказувала 40 відсотків непольського населення, вважало польське громадянство не лише з табору національних екстремістів, але і в його урядових колах Польщу польською національною, „народовою" державою з усіми послідовностями, що виплинвають для нації в однородно-національній державі.

Цей самообман викликував у житті дуже часті суперечности і потрясення, припинював внутрішню консолідацію держави і що більше впливав теж на деякі важні потягнення в закордонній польській політиці. Це була найслабша сторінка польського державного життя, що неминуче мусіла відкрити й інші його хиби та скоріше чи пізніше спричинити розвал польської держави. Ні в історичній Польщі перед поділами, ні у відродженій Польщі поляки не вміли дивитися на життєву дійсність і самі загубили свою державу. У 18. столітті розсадила Польщу внутрішня анархія і криваве переслідування „дисидентів", а на наших очах між іншим неполаднане питання національних меншин. Рішальну ролю у питанні „дисидентів" себто тодішніх віроісповідних меншин, грало православля — до деякої, нераз важної, міри й унія; сьогодні між іншим національні меншини. У першому і другому випадку були це українці. — Національну проблему залишаємо на боці. Зате в низці статтей займемося церковним питанням у б. Польщі.

Віроісповідну мозаїку у б. Польщі виказує сама її офіційна статистика. Згідно з останнім переписом населення польської держави з 31. грудня 1931 р. на загальне число населення в Польщі 31,915,800 припадало на римо-католицьке віроісповідання 20,670,100 або 64,8 відсотків, на греко-католицьке віроісповідання 3,336,200 або 10,4 відс., на православля 3,762,500 або 11,8 відс., на протестантське віроісповідання (авгсбурське, реформоване й унійне) 832.200 або 2,6 відс., на мойсеєве віроісповідання 3,113,900 або 9,8 відс. — решта на інші дрібні віроісповідання. Отже зі статистичних даних виходить, що населення православного віроісповідання займало у б. Польщі перше місце щодо числа безпосередньо після населення римо-католицького віроісповідання православне населення, серед якого українці творили майже три четвертини, жило у суцільній масі у воевідствах: люблинському (Холмщина і Підляшша) 210,400 або 8,5 відсотків населення воевідства, у білостоцькому 304,700 або 18,5 відсотків, у виленському 324,700 або 25,4 відс., у новгородському 542,300 або 51,3 відс., у поліському 875,800 або 77,4 відс. і в волинському 1,455,900 або 69,8 відсотків.

Правне унормування відносин Католицької Церкви до польської держави пішло окремим шляхом, а саме міжнародного договору або так зв. конкордату, підписаного між б. Польщею й Апостольською Столицею 10 лютого 1925 р. Католицька Церква, одинока у світі, має признане у міжнародніх взаємних становище самостійного контрагента, виступає в них як самостійний, свого рода суверенний чинник і має в багатьох християнських державах своїх дипльоматичних представників-нунціїв. Взаємини Католицької Церкви до державної влади нормують найчастіше конкордати, які в розумінні державно-політичного і міжнародного права є міжнародніми договорами, що обовязують обі договірні сторони. Це виїмкове становище Католицької Церкви було нераз охороною для малих католицьких народів перед загладою у державах, де вони творили незначний відсоток населення та відограло через духовенство велику конструктивну ролю в їхньому національному самозбереженні і — що дуже важне — в їхньому національному і навіть державному відродженню.

Зайво теж пригадувати, яку визначну ролю відограло наше греко-католицьке духовенство у національному відродженні Галичини і Карпатської України та їхньому державному будівництві. Конкордат з 10. лютого 1925 р., що в б. Польщі давав широкі автономні права для Католицької Церкви, а в її рямцях і для греко-католиків, визволив тут Католицьку Церкву зпід всевлитенської супремації польської державної влади. Якщоб не конкордат — положення греко-катол. Церкви в Галичині, з національного боку у повних стовідсотках українського — за останніх 15 років булоб значно гірше і б. Польща булаб і в церковній ділянці, такій важній для нашого національного життя, завдала нам дуже і дуже болючі удари. Одначе тут руки польської влади були таки за короткі.

Як виявила остання війна, б. Польща не мала ні визначних стратеґів, ні визначних політиків, які передбачувалиб розвиток подій і ними доцільно кермувалиб і на дальшу мету. Польські державні мужі, що — як мірноти — були ними тільки по назві, не навчилися нічого з власної історії, а й не багато зі сучасної дійсности, що її заглушували перед собою меґальоманією і самообманом та відомою польською тромтадратією. У висліді самі затопили своє державне судно, на якому плили.

Про католицьке церковне питання вже згадано вище. Зате отвертою і невирішеною довший час залишалася в б. Польщі справа інших віроісповідань, зокрема православного віроісповідання, що правно визнавала держава на основі своїх законів або законів попередніх держав. Спершу упорядкувальнено справу жидів і то двічі, дальше справу протестантських віроісповідань, вкінці навіть таких маленьких віроісповідних груп у б. Польщі як мусулмани і караїми, шляхом окремих президентських декретів зі силою закону або окремими законами, що їх приняли сойм і сенат.

Правне унормування дотичного віроісповідання обіймало дві ділянки — його внутрішню організацію та його відношення до польської держави. Обі ділянки нормовано під кутом польських державних і національних інтересів. Польська держава застерегала собі дотичним президентським декретом чи законом дуже широкі права що до своїх впливів на внутрішнє життя віроісповідання, передусім що до обсади провідних місць на адміністраційно-віроісповідних становищах. Згідно з інтенціями польського уряду керманичі віроісповідання мали бути не тільки льояльними супроти уряду, але і беззастережними виконавцями його волі на даному віроісповідному терені. Вони мали теж співдіяти у спольщенні своїх вірних і з тією метою введено у внутрішнє урядування віроісповідних громад та їхньої надбудови польську мову наіть в цьому випадку, якщо ні один з вірних не був приналежний до польської національности.

Майже 20 років неунормованою залишалася найчисленніша по римо-католицькій справа православного віроісповідання. З точки інтересів польської державної рації створено в б. Польщі в самих початках її відродження варшавську православну митрополію, що обіймала цілу польську державу, але вона буда лише ексархатом московського патріярха, якому підлягали канонічно православні вірні на теренах колишньої Росії. Була це чисто номінальна залежність, але й вона не йшла по лінії інтересів новоствореної польської держави. Звідси то вийшли заходи уряду в напрямі створення автокефалії Православної Церкви в Польщі. Покищо як провізорію оголошено тимчасовий палиятив у виді розпорядку міністра віроісповідань та освіти з 30. січня 1922 р. під назвою „Тимчасові постанови про відношення уряду до Православної Церкви в Польщі." Вони мали діяти переходово до хвилини приняття закону що нормувавби відношення польської держави до Православної Церкви згідно з вимогою ст. 115 польського конституційного закону з 17. березня 1921 р.

(Докінчення на 5-тій стор.)

»Причини упадку Польщі« — докінчення з 3-ої сторінки.

ням — всі ті спроби створити modus vivendi з непольськими народами у Польщі, ведені ріжними польськими діячами з ріжних таборів у ріжних роках, мали завжди ті самі прикметні риси: були конюнктурними тактичними ходами з твердим рішенням згори — не дотримати урочисто проголошених обіцянок. Для цієї гри уряд не соромився ангажувати імені й авторитету самого президента (декрет про скликання собору Православної Церкви, який до кінця існування Польщі так і не був скликаний!), таксамо польська верхівка не вагалася нагинати державного устрою і національно-державних *теорій* до потреб *актуальної екстермінаційної меншинєвої політики.*

І коли ми в оцих нарисах покищо все ще займаємось внутрішньо-польськими відносинами, вказуючи на ті явища, які — на наше глибоке переконання — були найбільш сутніми причинами упадку Польщі, — то не можемо промовчати надзвичайно знаменного факту: серед безлічі польських політичних партій перед- і післятравневого режиму, які взаємно вели найбільш непереборчиву гризню до фізичних нападів і побоїв включно, ніколи не йшла поважна боротьба за *програму політики супроти не-польських народів* у Польщі. Появлялися окремі брошурки ріжних таборів, тут і там в пресових органах ріжних партій і груп були друковані статті на меншинні теми з „декляративною" закраскою, але все воно не мало ніякого впливу на хід польського життя, на успіх чи невдачу даних польських партій, ґруп, клік і мафій, які проблемою національної політики не журилися, не цікавилися, її не знали і знати не хотіли, або ставились до неї звисока, повсезнайківськи. Хтонебудь був при владі у Польщі, той провадив національну політику „*автоматично*", під натиском ендецької *вулиці та по лінії ендецьких теоретиків.* Зрештою, все польське *суспільно-політичне* життя плило м и м о національної проблеми, залишаючи дослідникам 20-ти літньої історії Польщі та причин її катастрофи завдання збагнути тайну цікавого парадоксу: як то устрій Польщі і все її законодавство достосовувалось до екстермінаційної національної політики та як одночасно польські політичні партії і ґрупи, уряд і режим, ваги національної проблями не розуміли і її на кожному кроці легковажили собі!

До всіх передплатників „Краківських Вістей"

Повідомляємо, що на адресі чергового числа „К. Вістей" випишемо всім передплатникам, які не мають заплаченої передплати по кінець квітня — КВОТУ, ЯКУ МАЮТЬ ДОПЛАТИТИ. ПРИ ЦІЙ НАГОДІ ПРОСИМО ВИСЛАТИ ПЕРЕДПЛАТУ НА ТРАВЕНЬ.

Передплатники з Ґенерал-Ґубернаторства платять передплату поштовими переказами або чеками ч. 2.143.
Передплатники з Вел. Німеччини можуть вплачувати гроші на адресу: Ukrainische Vereinigung, Berlin W. 50 Ansbacherstr.15
Передплатники з Протекторату вплачують гроші на адресу: „Probojem" Praha III. Josefska 2/II.
З усіх інших держав можна вплачувати передплату міжнародніми поштов. значками.
Просимо всіх передплатників головно закордоном писати свої адреси дуже чітко інакше повстають помилки, а вслід за цим неотримування часопису.

На численні запити відповідаємо, що на території Ґенерал-Ґубернаторства можна замовляти книжки за пошт. післяплатою, себто що треба вислати тільки задаток, решту пошта стягне при доручені книжок.

АДМ. УКРАЇНСЬКОГО ВИДАВНИЦТВА.

(Докінчення зі стор. 4-ої)

„Тимчасові постанови", що їх оголошено в „Моніторі Польскому" з 16. лютого 1922 р. ч. 38 не мали зовнішньої форми закону чи президентського розпорядку зі силою закону, ні навіть міністерського розпорядку, виданого у виконанні закону. Це й з формального боку обесцінювало їх значіння. Але й щодо змісту згаданий розпорядок тодішнього міністра віроісповідань та освіти Поніковського має фраґментарний характер, що не обіймає цілости справи. В додатку наглядною в ньому тенденція суприматії світського державного чинника над внутрішнім життям та устроєм Православної Церкви, чого на провінції не змінила і пізніша автокефалія. Остаточне унормування відносин Православної Церкви у б. Польщі мав перевести перший Собор, якого — до речі — ніколи не скликали.

Відносини Православної Церкви в б. Польщі, не зважаючи на її автокефалію від 1925 р., були майже до самого кінця б. Польщі, бо до листопада 1938 р. плинкі і невпорядковані. Вірні цієї Церкви знаходилися дуже часто — відбирання і повне нищення православних церков, переміна їх на римо-католицькі костели, безправне загарбання і віддання церковної землі польським кольоністам — військовим осадникам, насильне польщення шляхом відповідного виховання в богословських заведеннях кандидатів до духовного стану, заборона навчання релігії в матірній мові і т. д. — навіть поза межами найпримітивнішої релігійної толеранції, загарантованої постановими польської конституції.

Для ілюстрації, як далеко відбігала дійсність у б. Польщі навіть від „Тимчасових постанов", наведемо їх найважніші уступи:

Уст. 16. „Уряд ґарантує визнавцям, що належать до Православної Церкви у Польщі, згідно зі ст. 111 і 113 конституційного закону з 17. березня 1921 р. свободу відправи богослужень і виконування релігійних практик."

Уст. 17. „Уряд запевняє православному духовенству в Польщі право користування зі святинь, які будуть йому призначені на основі закону, мешкальних і господарських будинків, що находяться при цих святинях і теж ґрунтів, що законодатним шляхом будуть признані православним парохіям."

Уст. 18. „Уряд буде наглядати, щоб наука релігії для учеників православного віроісповідання в публичних школах була обовязкова та щоб її навчання відбувалося в матірній мові учеників."

Іншою мовою говорили „Тимчасові постанови", іншою, страшною польська дійсність. Не толеранція, але найдикіше переслідування та нищення Православної Церкви панували у недавній Польщі. Церковного питання тут б. Польща не тільки не розвязала позитивно президентським декретом з 18. листопада 1938 р. про відношення держави до Автокефальної Православної Церкви у б. Польщі, але створила одну з дуже важних причин свого сороммого упадку і розвалу.

Д-р Степан Баран.

Нарвік увесь час в німецьких руках

= Берлін. Урядово подають до відома, що англійські повідомлення про успішні нібито десанти англійських частин у Норвеґії не відповідають правді. До останньої години ніякий англійський вояк не станув на якійнебудь важній стратеґічній точці норвежської території чи на терені занятому німецькими частинами. Не було випадку, щоб в якомунебудь бою англійці осягнули успіх. Нарвік є дальше як і перед тим в німецьких руках.

= Берлін. Начальна команда німецької армії повідомляє: 14. квітня прибули до полудневої Норвеґії нові німецькі частини в людському і воєнному матеріялі усіх родів зброї. Німецькі становища у високій мірі забезпечено і зміцнено. Не було ніяких гідних уваги акцій ворога на цей терен.

В Нарвіку день минув спокійно. Сильні англійські морські частини блькують вїзд до порту. В Берґен два англійські боєві літаки обкидали бомбами німецький торговельний корабель і затопили його. Незадовго опісля німецькі мисливські літаки зістрілили оба англійські літаки. В районі Ставанґер і Хрістіянзанд день минув спокійно. Підчас безуспішного налету англійських літаків дня 13. квітня німецькі „Месершміти" зістрілили два англійські літаки. В районі Ослько німецькі війська заняли Генефос. Спроба норвежців перевести в районі Ослько концентрацію сил була розбита. При малих втратах німці здобули велику кількість воєнного матеріялу.

У Скаґераку німецькі морські сили знищили два дальші ворожі підводні човни так, що число ворожих втрат у підводних суднах за останні дні зросло до 7. Норвежський торпедовець „Ґваль" попав у німецькі руки і буде виконувати службу з німецькою залогою. Німецьке летунство перевело 14. квітня розвідчі лети над Північним Мором і норвежським побережжям.

На західньому фронті ніяких замітніших подій. Зістрілено 2 англійські літаки.

—o—

Балкан проти війни

= Рим. Італійська преса помістила безліч вісток про події на Балкані. Драматичні події на півночі Европи відвернули на хвилину увагу опінії від подій на Балкані, зокрема від цього, що діється за дверима конференції полудневo-східних дипломатичних представників Англії, скликаної до Льондону. 13. квітня конференція скінчила свої наради. Про зміст її нарад досі нічого невідомо. Але знаменний факт, що британська преса приносить вже сьогодні сензаційні вістки про полудневo-східні держави з метою попсувати добрі взаємини тих держав з Німеччиною, зокрема в господарській ділянці.

У звязку з ріжними сплетнями югославянський уряд був примушений навіть виснювати своє становище, а саме, що Югославія бажає мира і в обороні своїх інтересів буде змагати до нього з піддержкою Італії і сусідів. З цією метою — як повідомляють з Риму — відбудеться в Білгороді конференція югославянського уряду з мадярським прем. Телекіем, щоб заняти одностайне становище супроти господарського наступу західніх великодержав. Кружляють також поголоски, що держави балканської Антанти хочуть скликати в найкоротшому часі конференцію, щоб устійнити рішучі оборонні заходи проти вмішування західніх великодержав у полудневo-східні справи, зокрема, щоб нарадитись над якнайкращою забезпекою водної комунікації на Дунаю перед англійськими замахами.

—o—

Нормальна комунікація в Данії

= Копенгаґа. Припинену спершу внаслідок окупації Данії корабельну комунікацію знову урухомлено. І так допущено до переїздів внутрішні поромові човни, поштові і пасажирські кораблі, дальше кораблі, що вибираються в дорогу до німецьких пристаней і німецькі кораблі. Одночасно данський міністр торговлі візвав у радіо всі кораблі на морі, щоб заїхали до невтральних портів. Данські кораблі, що є на Середземному морі, мають заїхати до італійських або еспанських портів. Цей розпорядок не подобався англійському урядові. Англійський уряд оголосив у радіо відозву до всіх капітанів данських кораблів, в якій взиває їх, щоб вони не слухали приказу свого уряду і заплили до британських портів. Хто не послухає цього поклику, того корабель англійці сторпедують. Дальше англійське радіо візвало данських моряків до бунту проти власних старшин, якщо вони не хотілиб слухати англійського розпорядку.

Панцирник „Йорк" затонув

= Берлін. Начальна команда німецької армії повідомляє: Вістки про ушкодження німецькими бомбами англійського кружляка у боях біля берегів Норвеґії в четвер 11. квітня потверджуються. Ушкоджений кружляк затонув. Був це кружляк »Йорк«. Після повітряних боїв, що відбулися в пятницю 12. квітня біля берегів Норвеґії, в яких англійці втратили 10 бомбовиків, не вернулися 2 дальші німецькі мисливські одноособові літаки до своїх портів в Норвеґії. Німецькі втрати сягають загалом 5 літаків.

—o—

Кутик господині.

Квітові городці

Хата коло якої не видно ніодної квіточки робить все враження сироти без матері. Бо як сирота не прикрашена материною рукою, хоч може й чисто вбрана, все виглядає якось вбого, так і хата не прикрашена квіткою, хоч і чиста вона буде, виглядає все якось холодною і непривітною.

Квітовий городець, як по правді, то таки найбільше належить до опіки підростаючої чи вже і дорослої доньки. Дівчина повинна все дбати про те, що б хата у якій вона живе виглядала все чисто, охайно та весело — прикрашена Божим даром — квіткою. Мати змалечку повинна привчати доню до того, щоб вона пильнувала квітового городу коло хати, чи квітів у горшках у хаті. Робота це не тяжка, під силу, навіть молоденьким дівчаткам а то й підліткам, а багато радости дасть вона людському оку та добре свідоцтво випише дбайливости і любови до краси кождої дівчини.

Пригадуються мені слова одного старшого вже господаря, який підпроваджував мене по селі до одної знайомої господині, яку я розшукувала: — „З отсеї хати не сватав би я синові дівки..." Хата стояла посеред просторого двора, була не бідна з вигляду, але навкруги неї пустка, ні деревця ні квіточки. А в тій хаті було аж троє дівчат у такому віці, що моглиб уже допильнувати прикраси хати та коло неї. Відсутність любови до краси свідчила про холодну душу, байдужість до всього, що не дотичило безпосередньо самих отих дівчат. І мав рацію отой господар: з тих дівчат не були потім ні добрі матері, ні запопадливі жінки, ні привітні господині.

Ось бачите дівчата, що пишучи про необхідність закладання квітових городців коло хати маю на думці в першу чергу вас, а не ваших перетомлених приріжними обовязками матерій. Але й господиня, коли не має вона такої доньки, щоб цієї справи допильнувала повинна б знайти ще трохи часу і сил, щоб надати своїй хаті та її окруженні привітного і веселого вигляду.

Квітовий городець закладаємо згідно з заздалегідь обдуманим пляном. Як що коло хати або перед хатою є вільне місце, яке можемо обгородити щоб не залазив туди дріб, то закладаємо такий квітничок коло хати. Коли ні збоку, ні перед хатою нема вільного місця то закладаємо квітовий городець за хатою, але так що б це була східна, західна або полуднева сторона, а не північна. Розділюємо грядки з квітами чи корчі так доріжками, що б можна було перейтись по городці, поставити в ньому лавочку, що б можна було у неділю чи у вільний від праці час в такому городці відпочити та помилуватись ним. Городець не мусить бути великий, але розміщений так, що б мав він гарний вигляд. Часом 3—4 квадратові метри добре обсаджені квітами вистарчить на те, щоб той городець був правдивим раєм. Нераз лише вузесенька стежечка попід хатою вистарчить, щоб хата виглядала весело і привітно.

І зовсім не треба, що б ті квіти, які посадить чи посіє господиня у свому городці були дуже дорогі, чи такі, що вимагають багато праці чи заходу коло себе. Звичайнісінька наша настурція, погідки, повій, пахучий горошок, квітовий мачок, оксамітки, купчаки, айстри, петунія, резеда та інші так само гарно прикрасять наш городець, як і дорогі троянди.

Перечислені вгорі квіти висіваємо здебільша просто до ґрунту, або сіємо спочатку до звичайного розсадника, а вже опісля висаджуємо де нам треба. Є це квіти однорічні. Але крім цих так би мовити односезонових квітів є ще багато й квітів дворічних, а то й три- чи й більше річних. З них деякі, як напр. нарциси найліпше цвітуть вже по 2-ох або й 3-ох роках. Такі рослини як нпр. мальви, йортінії треба на зиму викопувати і висушені бульви переховувати через зиму в пивниці. Але й це не така вже тяжка робта, що б відмовити собі приємности мати таку квітку у своєму городці. Без викорчування, а навіть без прикриття листям добре витримують нашу зиму: фіялки, ириси чи як звемо їх спросту, к[illegible]упихи, лілії жовті і білі, Ісусове серце, а передусім барвінок, який хіба кожда дівчина має у себе в городці. Прикриття листям на зиму вимагають: дзвіночки, півонії, фльокси, нарциси і гвоздики та інші.

Квіти люблять добру погноєну компостом чи курячим гноєм землю. Тільки курячий гній мусить бути добре перегнилий, або сильно розріджений водою.

Гарно коли у свойому городці садитимемо такі роди квітів, які цвітуть одні по других так, що б від ранньої весни, аж до пізньої осени мала дівчина у себе в городці квіти, які і до церкви могла б занести для прикраси і в хаті бодай у неділю в горнятку якусь квітку поставити.

Та приємність, яку матиме око від погляду на квітки винагородить стократно ту працю, яку для її виплекання прикладимо.

Р. Самота.

Український остров у Ряшівщині

Недалеко від Ряшева, бо ледви 5 км. на південний схід, лежить село Заліся. *Окружене з усіх сторін польськими селами, осталось воно разом зі сусіднім селом Білою українським островом.* Колись ціла Ряшівщина була **чисто українською етноґрафічною територією, бо етнографічна границя тому 3 століття сягала аж по Судишів** (Сендзіхуф). Літами та границя пересувалась на схід. Позникали з поверхні землі українські села Ряшівщини, осталось тільки Заліся — остров, твердиня українства. І ця твердиня була все сіллю в очах тих, які хотіли панувати „од моржа до моржа"! Про чит „Просвіти" не можна було навіть й подумати. Рятувала село від загибелі тільки **одна церква**, що недопустила до винародовлення, а церковний дім, поставлений з великим трудом теперішнім о. деканом і парохом Іваном Камінським, був тільки одиноким пристановищем, де проявлялися останки національного життя. Настали страшні часи. Здавалося, що чорні хмари повисли над Залісям, але як сказав наш Ґеній Тарас Шевченко: „**І несптий не виоре на дні моря поля**". І скінчилось польське панування.

Село ожило тепер. Залісе піднесло свою голову і закипіла народня праця. *Дня 7. ц. м. виставлено у нашому селі оперу Гулака Артемовського „Запорожець за Дунаєм".* Щоб зрозуміти, скільки праці треба було вложити в підготову тієї вистави, треба освідомити собі, що в школі у Залісю не гомоніло ніколи українське слово і не було нагоди серед моря польських сіл почути української мови. Одначе завзяття і сильна воля перемогли. Підготовою опери занявся проф. Савин Будзиновський, який доповнив оперу увертюрою та речітатівами, власними композиціями. Оперу відіграно в супроводі малої орхестри. Солісти і хори вивязались вповні зі свого завдання. Визначились у грі: Палка Бронислава, Палка Стефанія, Любак Михайло, Овчаренко Василь, Пуц Михайло, та Стирановський Григорій. Балет турчинок вивчив Дмитро Гальчук. Режисерував п. Любак Михайло. Тепер працюємо дальше над освідомленням селян, щоб пізнати свою історію та полюбити рідну Україну.

Присутній.

—о—

ФАБРИКИ ЗБРОЇ В НІМЕЦЬКИХ РУКАХ.

= Берлін. При обсаджуванні Генефос у районі Ослььо німецькі частини обсадили також місцеву фабрику пороху. На норвежському майдані для військових вправ у Гальсмен та в фабриці зброї у Конґсберґ велика кількість легкої й важкої зброї попала в руки німців. Між занятими німцями в районі Осльо надбережними норвежськими батеріями є також 28 цм гармати. Через те надбережну оборону сильно змінено. Біля Корнсіє в районі Аренґ 3.000 норвежких вояків перейшли в неділю шведський кордон. Шведи розброїли їх та інтернували.

ДЕМОБІЛІЗАЦІЯ ДАНСЬКОЇ АРМІЇ.

= Життя в Данії вертається щораз більше до нормального стану. Найкращим доказом загального успокоєння є розпорядок данського уряду, яким оголошено демобілізацію данської армії.

ФРЕДРІКШТАД І КОНҐСБЕРҐ ЗАНЯТІ.

= В акціях довкруги Осльо німецькі війська заняли при вїзді до порту Хрістіянія місцевість Фредрікштад, а на полудневий захід від Осльо Конґсберґ.

НАЙБІЛЬШИЙ АНГЛІЙСЬКИЙ БОЄВИЙ КОРАБЕЛЬ УШКОДЖЕНИЙ.

= Англійці мають в боях біля норвежських побереж великі втрати. М. ін. шеф британійської адміралії Черчіль признався до втрат 2 контрторпедовців та до ушкодження англійського воєнного корабля »Родней« (33.900 тон містоти). Корабель був озброєний 9 гарматами 40,6 цм., 12 гарматами 15,2 цм., 6 гарматами 12 цм., 4 гарматами 4,7 цм., 16 протилетунськими скорострілами, 2 викидачами торпед, з двома літаками на покладі.

МОСКВА ЗАПЕРЕЧУЄ.

= Москва. Берлінський кореспондент американського щоденника »Ню Йорк Таймс« подав вістку, **що більшу частину німецьких військ, які обсадили Нарвік вислано залізницею через Ленінград і Мурманськ. Совітська телеґрафічна аґенція »ТАСС« заперечила офіційно правдивість цієї вістки називаючи її провокаційною.**

СОВІТИ ЗВЕРНУЛИ ПЕТСАМО

= Москва. Згідно з мировим договором між Совітами і Фінляндією спеціяльна делеґація совітської армії передала спеціяльному делеґатові фінляндської армії місто Петсамо і порт Лінагамарі з будинками та господарським інвентарем місцевої управи і місцевого промислу.

ШВАЙЦАРІЯ ЗБРОЇТЬСЯ.

= Берн. Швайцарський парлямент приняв 107 голосами проти 47, а державна рада 32 голосами проти 4-ох надзвичайний проект швайцарського уряду у справі покриття надзвичайних видатків на мобілізацію й оборону краю у висоті **2 і пів міліярда франків.** Швайцарський уряд не рішився ще, чи по цьому голосуванні проект увійде негайно в життя, чи буде щойно відданий під всенародне голосування.

НОВИНКИ

Квітень:
18. Четвер — Теодула.
19. Пятниця — Етихія
20. Субота — Григорія Мел.
24. Неділя — Квітна. Ірод.

— ВІЗ ПІД КОЛЕСАМИ ПОЇЗДУ. На залізничому переїзді в Дембю Вел. на лінії Варшава — Седльці особовий поїзд віхав на підводу з конем і людьми. Внаслідок катастрофи згинули 3 особи, віз знищено, коня вбито.

— „КОМАНДАНТ РЕКВІЗИЦІЙНОГО ВІДДІЛУ" ЗАСУДЖЕНИЙ ЗА ОБМАН. Окружний суд у Варшаві засудив на 18 місяців вязниці 48-літнього Адама Барановського за численні обманства. Барановського випустили поляки у вересні м. р. з вязниці, де він відбував кару за крадіж. Він зголосився до польського війська, перебрався в однострій старшини і як „командант реквізиційного відділу" почав погрозами забирати всяке добро під плащиком реквізиції для війська. В той спосіб сконфіскував для себе 220 мішків рижу, 164 скрині чаю і 36 мішків цукру вартости коло міліона золотих.

— ВЕЛИТЕНСЬКА ПОЖЕЖА В ҐАНДАВІ. В суботу перед полуднем вибухла в порті в Ґандаві велитенська пожежа. Досі пожежа спопелила 3 маґазини 320.000 скринь бавовни, юти і полотна. Шкоди сягають 30 міліонів франків.

— ГРІЗНА НЕБЕЗПЕКА ПОВЕНІ НАД ЮГОСЛАВІЄЮ. Повінь в Югославії щораз то більше поширюється до катастрофальних розмірів. Безнастанні дощі внеможливляють обниження рівня води в ріках. 35.000 робітників працює над направою загрожених річних валів. 20.000 осіб без даху над головою. Нещасливі мешканці вирятувалися в більшости випадків перед повінню тільки в одному одінні. Весь маєток став жертвою повені.

— МІЖНАРОДНІЙ ЯРМАРОК У МІЛЯНО. Дня 12. квітня відкрили в Міляно 21-ший Міжнародній Ярмарок. Не зважаючи на воєнний час в Ярмарку взяло участь поважне число закордонних виставців. З високих машт торговельного голю повівають прапори 29 чужих держав. Урядово репрезентованих є 15 европейських і заморських держав, крім цього виступають приватно фірми з 14 інших країв. Загальне число виставових фірм 5.496. Німеччина і цього року задержала зпоміж закордонних фірм перше місце числом виставців, а саме 678 фірм.

—о—

= НОРВЕЖСЬКА ВОЄННА МАРИНАРКА в тих пристанях, що їх заняла німецька армія, урухомлена при допомозі німецької залоги. Отже всі ті боєві одиниці норвежської маринарки є під німецьким командуванням.

= ЗАЛІЗНИЧИЙ ШЛЯХ на пограниччі Швеції в околиці Нарвіку заняли німецькі війська, що забезпечують добуті там терени.

= ЗАТОНУЛИ ДВА АНҐЛІЙСЬКІ ЧОВНИ від бомб німецьких літаків на Північному Морі, як про це повідомляє начальна команда німецької армії.

= РІЧНІ ПІЛЬОТИ НА ДУНАЮ ПОКЛИКАНІ ДО ВІЙСЬКОВОЇ СЛУЖБИ. Югословянський і румунський уряди порозумілися що до спільного поборювання анґлійських саботажів у дунайській комунікації в ділянці річних пільотів. Анґлійці намагалися саме перешкодити річним пільотам анґажуватись до праці в річній комунікації на Дунаю обіцюючи їм високу платню. Тому югословянський і румунський уряди візвали всіх річних пільотів до військової служби і тимсамим звільняли їх з обовязків супроти приватних підприємств та зробили перший крок, щоб наладнати правильну комунікацію на Дунаю.

= НІЧНИЙ ПРОТИЛЕТУНСЬКИЙ АЛЯРМ У ПАРИЖІ. В ночі на пятницю 12 .ц. м. оголошено в Парижі протилетунський алярм, що тривав від год. 12.45 до год. 1,30.

= АМЕРИКА ЗАБОРОНИЛА СВОЇЙ ФЛЬОТІ ПЛИСТИ ПО НОРВЕЖСЬКИХ І СОВІТСЬКИХ ВОДАХ. Президент Рузвельт видав відозву, в якій заборонив американським кораблям плавати по скандинавських водах. Відозва поширює воєнну смугу, заборонену для кораблів Америки на всі норвежські пристані на північ від Берґену до совітських побереж, так що в майбутньому американські кораблі не зможуть запливати на Біле Море до совітських портів Архангельська і Мурманська.

= ЧИ ФРАНЦІЯ ВІДСТУПИТЬ АМЕРИЦІ ОСТРОВИ? Американський сенатор Рейнольд зголосив у парляменті внесок, що уповажнює президента до переговорів з Францією, щоб вона відступила Америці деякі острови біля Панамського каналу і влекшити Злученим Державам його оборону. Відступлення цих островів відбулосьби в заміну за скреслення частини французьких воєнних довгів з минулої війни. Такий самий внесок сенатор Рейнольд зголосив вже давніше також у відношенні до Анґлії.

Н. А.

Історичні нариси

Християнство на Україні і назва народу

Історичні джерела стверджують, що вже старший брат Володимира київський князь Ярополк І (972—79) схилявся до християнства, якого стихія не оминала київського княжого двору від часів княгині Ольги. Реакція поганства після перемоги Володимира над Ярополком була тільки хвилева; перемогла жива стихія християнства, що запевняло Україні культурний розцвіт. Церкви й манастирі, оснувані в Києві і різних місцях України, були розсадниками не тільки християнської віри, але також освіти й культури. Поборюючи поганські вірування християнство викорінило серед наших предків звязану з культом племінних божків свідомість племінної окремішности. Тимто від часів поширення християнства в Україні щезли племінні назви полян, сіверян, деревян, дулібів, тиверців, уличів і хорватів.

Одначе ще довго зберігалися назви дреговичів, радимичів, кривичів і вятичів, останніх найдовше, до початків XII. ст. Було це теж у парі з повільним ширенням християнської віри серед тих племен, що далекі від культурних звязків київської держави з християнським світом жили серед непроходимих лісів. Ще в початках XII. ст. проповідники християнської віри серед вятичів находили мученичу смерть. Заки врешті поширилося християнство в північно-східних окраїнах держави Володимира Великого (980—1015) і Ярослава Мудрого (1018—54) не було вже в Києві при роздрібненні держави на малі князівства сили для знищення суздальського сепаратизму, що виріс на вятицько-фінському племінно-мішаному підложжі. Вятичі і змішані з ними фінські племена затратили теж до половини XII. ст. свої племінні назви і свідомість племінної окремішности; проте не виросла в них свідомість спільноти з Русею, з Києвом, тільки почав творитися окремий нарід, що прозивав себе спершу від назви свого столичного города Суздаля суздальцями.

НАЗВА НАРОДУ.

Нехай ніхто не думає, що сьогочасні назви народів, які тепер істнують на земній кулі, зявилися в їхніх предків одночасно з свідомістю народньої спільноти. — Очевидно, як племя, так обєднані в одну спільноту ґрупи племен не залишалися без назви: прибирали назву або відповідного племени, або від роду своїх володарів, або від своєї столиці. Яскравий приклад на те, що треба було століть, заки принялася сьогочасна національна наава, маємо в німецькій історії.

Ще на початку нашої християнської ери склали германи під проводом свого вожда Арміна іспит зі самосвідомости й самопосвяти за свою батьківщину в боротьбі з римлянами. Від того часу сторінки героїчної історії германів записувалися під назвами то різних їх племен, то їх панівних родів. Століттями не вживано сьогочасної німецької національної назви — Deutsch (дойтш). Найстарші письменні памятки, що подали нам вислів, від якого походить сьогочасна німецька національна назва, є з часів цісаря Карла Великого (768—814), володаря з германського племени франків, що панував над предками сьогочасних німців, французів, очевидно також голяндців, флямандців і вальонів, та північних італійців і еспанців.

Перші носії освіти серед германських племен черці, хоч були й германського походження, писали тільки в латинській мові. Та згодом зрозуміли вони, що треба простому народові пояснити молитви і богослуження на зрозумілій йому мові. І вони почали писати пояснення для простого народу, при чому кожний чернець-письменник уживав свого говору; цей говір у протиставленні до латинської мови, що була в Західній Европі і богослужбовою і урядовою, називали вони народньою мовою. Слово „diot" в старонімецькій мові означало стільки, що сьогодні „Volk" — нарід; від цього слова ..diot" був утворений старонімецький прикметник „diutisk" що означав »народній, рідний«. В деяких германських говорах, між іншим на анґльосаському ґрунті, вживано прикметника у формі „theodisk" у ґотській (східне германський) мові слово „thiuda" означало нарід, прикметник: „thiudisk" Вперше згадується про германську народню мову (theodiska lingua) в одному листі про анґльосаський синод у 786 р., вдруге вже на німецькому ґрунті (diutiska lingua) в літописі манастиря в Льорші з приводу державної ради в Інґельгаймі в 788 р. В IX ст. латинському словові „Germania" (Германія) відповідала німецьке значення „thiudiska liudi" себто „deutsche Leute" — німецькі люди. В німецькій мові пізнього середневіччя перейшов вислів „diutisk" у „diutsch" В XII. ст. німці називали себе вже загально і верхівку і простолюддя „die Diutschen" У новонімецькій мові слово „Diutschen" перейшло в „Deutschen" подібно як назва Руси в німецькій мові середневічна „Riuzen" на сьогочасну „Reussen"

Допомога українським студентам у Данціґу

Як відомо на високих школах у Данціґу студіює багато нашої молоді, зокрема виїзджали до Данціґу попередніми роками ті українські студенти, що їх у Польщі не принимано на високі школи. Зараз у Данціґу студіює **29 студ. українців**. У біжучому триместрі студіює 20, а прочі заробляють на прожиток у різних фірмах у Данціґу. Чому? Бо Допомогова Комісія при С. У. С. »Основа« у Данціґу, яка грошево допомагала незаможним студентам, не мала потрібних фондів, щоб і тим девятьом студентам уділити допомоги, хоч як хочеться помагати всім.

Наше студентство у Данціґу від самого початку поставило справу допомоги на самостійницьку базу, тобто оподаткували в першу чергу кожного студента, а щойно в дальшому звернулися до українського громадянства. Також і ці студенти, що користають зі стипенцій складають свій даток на допомогу другим товаришам. Слід відмітити, що оплати на високих школах Данціґу доволі високі. Досі, зокрема в попередньому році т-во одержало грошеву допомогу від українського громадянства з Райху, але це була розмірно невеличка сума. З касового звідомлення виходить, що за час від жовтня 1939 р. до кінця лютого 1940 р. ко каси вплинуло **14.042,70 зол.**, а розходів було в тому часі **13.165,50 зол.** Як що зважити, що Допомогова Комісія при т-ві »Основі« хоче запевнити українським студентам у Данціґу змогу продовжувати та покінчити студії, то рідне громадянство мусить поспішити і тій частині нашої молоді з матеріяльною допомогою.

НЕСТОР НИЖАНКІВСЬКИЙ.

В середу 10. квітня ц. р. помер ненадійно у 47-му році життя у лікарні в місті Ліцманштаті (б. Лодзі) відомий західньо-український композитор і пяніст **Нестор Нижанківський**, син відомого галицького композитора о. Остапа Нижанківського, невтомного кооперативного і громадянського діяча, якого розстріляли у травні 1919 р. поляки без суду. І знову нещадна смерть забрала людину в силі віку, композитора у розцвіті музичної творчости, автора багатьох творів на ортепіян (варіяції, сюїта, тріо й інші), для хорів, сольоспів і орхестри, учасника визвольної війни, пор. УГА.

По скінченні музичних студій у консерваторії у Празі молодий і рухливий композитор Н. Нижанківський вернувся до Львова, де був до кінця 1939 р. професором вищої музичної української школи ім. М. Лисенка у Львові, одним з членів - основників і головою професійного т-ва українських музиків (СУПРОМ-у), членом »Молодої Громади«, »УФОТО« та багатьох українських товариств і установ у Львові. Похорон відбувся 12. ц. м. Н. Нижанківський осиротив дружину і сина. І знову на цвинтарі на Долах у м. Ліцманштаті виросла нова свіжа могила на чужій землі. Земля Йому пером. В. Й. П.

о. ЯРОСЛАВ ЩИРБА.

В ночі з вівтірка 9. на середу 10. квітня ц. р. згинув траґічною смертю молодий, меткий і діяльний о. парох Ярослав Щирба у с. Шклярах пов. Сянік. Невідомі злочинці підійшли опівночі під вікна на приходстві і почали стукати вдаючи, що це хтось з парохіян по пан-отця до недужого. Коли отворились двері від сіней невідомі злочинці цільно вимірених стрілом у голову вбили о. Ярослава Щирбу. Траґічна смерть о. Щирби викликала велитенське обурення між довколичним українським населенням, яке любило Покійного за Його невтомну працю для народа. За те довелось Йому витерпіти безліч шикан від б. польської влади і від своеї таки... церковної зверхности. В останньому часі о. Я. Щирба був заступником війта волости Яслиська. Влада веде енерґійне слідство у справі вбивства.

Величавий похорон о. Я. Щирби відбувся у Шклярах при великому здвизі українського довколичного населення. Нехай рідна земля буде Йому пером.

НОВІ ТРАНСПОРТИ НІМЕЦЬЧИХ ВІЙСЬК ДО ОСЛЬО.

= Берлін. В пятницю 12. квітня прибули до Осльо нові великі транспорти німецьких війск. — Після висадження війск розміщено їх у призначених для них обектах. Частину допомоги приміщено в околицях Осльо.

Листування Адміністраці

Вп. Турковський Ст., Вороблик Кор.: Переданих Вами зол. 3,— на книжки не дістали.

Вп. Хомик Волод., Воля Сенькова. Передплату зол. 2,50 дістали, та висилаемо »К. В.« від 15. IV.

Вп. Попік Ів., Ґінтерберґ. Замовлені »К. В.« висилаемо від 15. IV. на вказану адресу. Просимо подати куди і коли Ви вислали передплату.

Чит. »Просвіти« — Перунка. »К. Вісти« висилаемо без перерви від 23. ч.

О. Гробельський М., Щавне. Висилки часописі ми не здержували. Бракуючі числа просимо реклямувати на пошті і ми дошлемо.

Короткі вістки

= ЗІСТРІЛЕНО АНҐЛІЙСЬКОГО БОМБОВИКА. Данський корабель »Есберґ« повідомляе що в повітряному бою ранком 15. квітня німецькі літаки зістрілили одного анґлійського бомбовика. Зістрілений бомбовик впав в море.

= 3 НОРВЕЖСЬКІ БАТАЛІОНИ ПІДДАЛИСЯ. В районі Хрістіянзанд один німецький баталіон зударився в наступі дня 15. квітня зі сильними норвежськими частинами, а саме трьома баталіонами зміцненими артилерією. Не зважаючи на перевагу ворога німецькі відділи вдарили гостро на ворога. По короткому бою норвежці зложили зброю. Піддалося 150 старшин і 2000 стрільців.

= 17 ЖЕРТВ АНҐЛІЙСЬКОГО ТЕРОРУ В ПІВНІЧНІЙ РОДЕЗІЇ. В часі здавлювання місцевого повстання робітників в місцевості Люанґва в північній Родезії анґлійські кольоніяльні війська вбили 17 осіб. Число ранених і потурбованих в боях з анґлійськими кольоніяльними військами досі не відоме.

= НОВИЙ МІНІСТР ВІЙНИ В ЛАТВІЇ. Урядово повідомляють, що латвійський міністр війни ґен. Бальодіс уступив на власне бажання зі свойого становища. Секретар стану Ульманіс іменував його заступником дотеперішнього начального команданта армії ґен. Беркіса, що якийсь час буде повнити два уряди, а саме міністра війни й начального команданта армії.

= 4 АНҐЛІЙСЬКІ КОРАБЛІ ЗНИЩЕНІ. В Льондоні потверджують, що німецькі бомбовики знищили анґлійський розвідчий корабель »Ґоренін«. На іншому кораблі, »Феридейл« (4.236 тон містоти), що плив з вантажем з Африки до Анґлії повстала експльозія, а опісля пожежа, так що корабель мусів перервати подорож. Буря викинула корабель »Ґлінден« (4.772 тони) на беріґ в околиці Анджелеска ще 29. січня. 60 осіб залоги врятувалося. Вкінці анґлійський корабель »Елдонперк« (5.184 тони містоти) віхав на Ірляндському Морі на мілину. Залога вирятувалась.

= ЗАКОРДОННІ ВІЙСЬКОВІ АТТАШЕ ВІДВІДАЮТЬ ЗАХІДНІЙ ФРОНТ. Канцлер Гітлер дав свою згоду на те, щоби акредитовані в Берліні закордонні військові атташе могли відвідати й оглянути деякі частини Західнього Валу й скласти візиту військовим відділам на західньому фронті.

ОГОЛОШЕННЯ

Дрібні оголошення

КОРМЕЛЕЦЬКІ ЗІНА І СТЕПАН відізвіться. — Хто знавби де находяться, прошу подати адресу Краків, Ожешкової 7, друкарня. — Ніна і Гриць.

Пошукую брата Романа, хто знавби де він перебуває повідомити Цьонка Юрій, Ватенштедт іб. Бравншвайґ, Вогляґер 23/13. 1—2

Хлопця до науки цукорництва зі скінченою 7 клясою прийме цукорня Миколи Заразки, Перемишль, вул. Барська 3. 1—2

Просимо наших Вп. довжників сплачувати свої довги, за яобрані товари в наших крамницях, в Банку »Віра« Німецький Перемишль, вул. Угорська 3 а. Давніші фірми: »Мануфактура« Є. Ф. Борис і С-ка, Перемишль — Т. і В. Борис і С-ка — Перемишль. 1—1

Продам поштову марку Карпатської України на коверті з печаткою І. сойму в Хусті, 5 мр. Praha II. Lublanska 52 Laba

Шукають праці: Учитель, фотоґраф, режисер — артист, лякерник, маляр реклям, орґанізатор госп. спр. Praha II, Lublanska 52 Laba.

Йосифа Панасюка з Верби пошукує брат Петро. Ватенштелт іб. Бравншвайґ, Ляґер 23. шт. 23. 1—2

Дохідне промислове підприємство в українському місті продається з причини виїзду. Інформації в адміністрації »К. Вістей«. 1—17

Д-р Микола Михайлівський відчинив і веде нотаріяльну й адвокатську канцелярію в Білгороді в будинку Городського Суду. 1—1

Увага! В усіх ділянках торговлі (купно, продажа і т. п.) інформує та полагоджує солідно й скоро Гриць Божик, Варшава, Сліська 12, м. 5. 1-1

Ольгу Грушаник шукає сестра Є. Шльомак. Адресу подати: Адміністр. »Крак. Вістей«. 1—1

Василь Лучків пошукує о. Буґеру з Бикова, прошу писати на адресу: Меердорфляґер іб. Пайне, Бец. Бравншвайґ. 1—1

Нотар Багринівський Микола відкрив канцелярію у Грубешові, вул. Нарутовича ч. 13. 1-1

Хто знавби, де находиться о. Тимощук, який приїхав з транспортом, ласкаво прошу донести Тарнавецькому, Ославиці п. Команча ад Сянік. 1—1

Уневажнюю виказку Українського Повітового Комітету в Ярославі ч. 15. Лещинський Теодозій, п. Ланьцут. 1—1

Аптика »Під Надією« в Ряшеві дякує усім за зголошення. Посада вже обнята. 1—1

ПОЗІР!

Українська фірма **„ДОСТАВА"** поручає всім Всч. о. о. Парохам, П. Т. Союзам та Кооперативам **ЦЕРКОВНІ ТА ДОМАШНЬОГО ВЖИТКУ СВІЧКИ КАДИЛА І Т. П.** по фабричних цінах. Просимо звертатися безпосередно на адресу: Варшава, вул. Маршалковська ч. 102, II. „Достава", або Белз — Українська Міщанська Кооператива. 1—1

За Редакцію відповідає начальний редактор Л. Хомяк у Кракові. Видає „Українське Видавництво", Краків, вул. Кармелітська 34, II. Телефон 230-39. З друкарні „Нова Друкарня Дениикова" під наказною управою, Краків, вул. Ожешкової 7, тел. 102-79.

Verantwortlich für den Gesamtinhalt und Anzeigenteil: Hauptschriftleiter L. Chomiak Krakau. Verlag: „Ukrainischer Verlag" G. m. b. H. Krakau, Karmeliterstrasse 34. II, Fernsprecher 230-39 Druck: „Nowa Drukarnia Dziennikowa", Kommissarische Verwaltung, Krakau, Orzeszkowagasse 7, Fernsprecher 102-79